

35. Mick Healey. Developing Independent & Autonomous Learning [Electronic resource] / Mick Healey. – Electronic data. – [Federation University Australia]. – 2014. – P. 16. – Mode of access: https://federation.edu.au/__data/assets/pdf_file/0003/202791/Mick_Healey_Independent_Learning_Workshop_Handout_Doc.pdf (viewed on March 10, 2016). – Title from the screen.

36. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning [Electronic resource] // Official Journal of the European Union. – Electronic data. – [European Union, EUR-Lex: Access to European Union law, Date of last review: 03.03.2011]. – 2006 –Volume 49. – 30 Dec. – P. 10-15. – Mode of access: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32006H0962> (viewed on February 12, 2016). – Title from the screen. – ISSN 1725-2555.

37. Tuning Educational Structures in Europe Final Report Phase One / Edited by J. Gonzales, R. Wagenaar [Electronic resource]. – Electronic data. – [Tuning Academy]. – 2003 – P. 317. – Mode of access: http://tuningacademy.org/wp-content/uploads/2014/02/TuningEUI_Final-Report_EN.pdf (viewed on March 01, 2016). – Title from the screen. – ISBN: 978-84-9830-641-5.

Управление самостоятельной работой студентов с использованием информационно-коммуникационных технологий

Вакуленко И. В.

Аннотация. Инновационная направленность обучения, стремительное развитие научно-технического прогресса, реформирования высшего образования, уменьшение объема аудиторных занятий требуют пересмотра подходов к управлению самостоятельной работой студентов, включая ее содержание, организацию, мотивацию, контроль, измерение трудоемкости, оценку эффективности и создания целостной системы использования информационно-коммуникационных технологий.

В статье освещены значимость самостоятельной работы студентов в контексте перехода к европейским стандартам образования, определены сущность понятия самостоятельной работы студентов и ее виды, соотнесение понятий «управление» и «организация» самостоятельной работы студентов, функции управления самостоятельной работой студентов и их содержание, модель управления самостоятельной работой студентов с использованием информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, функции управления самостоятельной работой студентов, информационно-коммуникационные технологии (ИКТ).

Management of students' independent work using information and communication technologies

Iryna Vakulenko

Resume. Innovative orientation of training, rapid development of science and technology, higher education reform, reducing the amount of classroom work requires approaches revision of students' independent work management, including its content, organizing, motivation, monitoring, complexity measurement, efficiency estimation and creation of solid system using information and communication technologies.

The article highlights the importance of students' independent work in the context of the transition to the European education standards, defines the concept of the essence of independent students' work and its kinds, compares the concepts of «management» and «organizing» students' independent work, students' independent work management functions and their contents, management model of students' independent work using information and communication technologies.

Keywords: independent work of students, management of students' independent work, information and communication technology (ICT).

УДК 378.013+370.711(043.3)

Білоусова Л. І., Пономарьова Н. О.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди.

Підготовка майбутніх учителів інформатики до професійної орієнтації старшокласників: стан і проблеми

Анотація. У статті висвітлено низку факторів, що є підґрунтям актуалізації пошуку шляхів ефективного вирішення проблем професійного орієнтування молоді. Показано, що особливої гостроти ця проблема набуває в ракурсі орієнтації випускників загальноосвітніх навчальних закладів на вибір професії в ІТ-галузі. З огляду на ключову роль учителя інформатики у спрямуванні інтересу старшокласників до оволодіння ІТ-професіями проаналізовано стан підготовки вчителя до такої діяльності, висвітлено суперечності, які склалися в системі педагогічної освіти в розглядуваному аспекті, обґрунтовано необхідність переосмислення теоретичних і практичних надбань і

запровадження нових підходів до забезпечення готовності майбутнього вчителя інформатики до професійного орієнтування старшокласників.

Ключові слова: Професійне орієнтування, профорієнтаційна діяльність учителя, підготовка майбутнього вчителя інформатики, професійна орієнтація на ІТ-спеціальності, професійне самовизначення старшокласників.

У доповіді ЮНЕСКО «Освіта для XXI століття», де визначені провідні засади розвитку сучасної освіти, наголошено, що домінуючою її метою має бути створення умов для того, щоб виявити талант кожної людини і сприяти його найкращому розкриттю і реалізації, а звідси й найбільшому внеску особистості в розвиток суспільства [1]. У відповідності до цих засад, розроблена в Україні Національна стратегія розвитку освіти на 2012–2021 роки, де визнається людина вищою цінністю суспільства і провідною метою освіти визначається забезпечення всебічного гармонійного розвитку кожної особистості згідно з її індивідуальними задатками, здібностями, потребами. Ця мета віддзеркалена в пріоритетних напрямках оновлення освіти, до яких віднесено й підготовку молоді до свідомого вибору сфери життєдіяльності [2].

Професійне самовизначення є складним та багатоаспектним явищем, що зумовило проведення наукових досліджень цього поняття у різних контекстах та напрямках: соціологічному (І. О. Мартинюк, П. О. Кенкманн, М. Х. Тітма, та ін.), психологічному (С. Л. Рубінштейн, Д. Й. Фельдштейн, К. А. Абульханова-Славська, З. С. Карпенко та ін.), філософському (А. А. Архангельський, А. А. Здравомислов, А. А. Гусейнов та ін.), педагогічному (Г. О. Балл, М. Й. Боришевський, О. В. Киричук, І. Д. Бех та ін.) та ін. Активізація процесу професійного самовизначення особистості, реалізація здатності молодшої людини до праці, виявлення її здібностей, інтересів, можливостей та інших чинників, що впливають на вибір професії або на зміну виду трудової діяльності, мають забезпечуватися через заходи з професійного орієнтування, яка в Україні пройшла складний шлях розвитку [3].

Проблеми професійного орієнтування як системи заходів, спрямованих на активізацію процесу професійного самовизначення особистості, є предметом цілої низки наукових психолого-педагогічних досліджень. З огляду на те, що саме у старшому шкільному віці відбувається формування індивідуального світосприйняття молодшої людини, її соціальне становлення і самоствердження, особлива увага дослідників зосереджена на проблемі професійного самовизначення молоді старшого шкільного віку. Загальним теоретичним питанням формування готовності старшокласників до професійного самовизначення у майбутній трудовій діяльності присвячені дослідження К. А. Абульханової-Славської, Ю. С. Алферова, Г. С. Батищева, Л. П. Буєвої, Є. О. Клімова, Г. С. Костюка, Б. Ф. Ломова, В. О. Моляко та інших. Окремі аспекти формування готовності молоді до свідомого вибору професії розглядаються в роботах В. І. Бондаря, Т. М. Горюнової, Л. А. Йовайши, Г. С. Костюка, Є. М. Павлютенкова, О. В. Тополь, П. А. Шавіра, Н. В. Шевченко, М. С. Янцура та ін. Проблеми методики організації профорієнтаційної роботи із старшокласниками розкриваються в роботах В. М. Мадзігона, Є. М. Павлютенкова, В. Д. Сидоренка, В. А. Симоненка, Б. А. Федоришина та ін. Педагогічні аспекти проблеми формування готовності старшокласників до професійного самовизначення стосовно окремих груп професій та конкретних видів професійної діяльності розглядаються у дослідженнях В. В. Мачуського, М. І. Піддячого, Т. П. Становської та ін. Однак в проведених дослідженнях не повною мірою враховуються притаманні сьогоденню динамічні зміни в суспільстві, на ринку праці, у світі професій, тому вони значною мірою втрачають своє практичну цінність. Низка показників, таких як високий рівень безробіття, плінність кадрів, незадоволеність випускників професійно-технічних та вищих навчальних закладів одержаною спеціальністю тощо, є свідченнями невисокої ефективності системи професійного орієнтування в Україні, що спричинює пошук нових підходів до вирішення проблем професійного самовизначення молоді.

Метою написання даної статті є висвітлення проблем підготовки вчителя інформатики до професійного орієнтування учнів старших класів.

Згідно з сучасними поглядами професійне орієнтування старшокласників розуміється як цілеспрямована діяльність, метою якої є підготовка учнів до самостійного вибору професії відповідно до їх нахилів, інтересів, фізичних та інтелектуальних здібностей з урахуванням потреб ринку праці [4]. Таким чином, загальноосвітня школа постає центром профорієнтаційної роботи, професійне орієнтування – невід’ємною складовою навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі, вчитель – одним із головних організаторів і безпосередніх втілювачів профорієнтаційної роботи, а підготовка учнів до професійного самовизначення – одним із важливих соціально значимих завдань його педагогічної діяльності.

Професійне самовизначення кожної людини уявляється, з одного боку, однією з необхідних умов забезпечення добробуту та стабільності суспільства, а з іншого – невід’ємною складовою успішної життєвої самореалізації особистості. Вивчення практичного стану проблеми професійного самовизначення випускників як вітчизняних, так і зарубіжних загальноосвітніх навчальних закладів засвідчує наявність певних складнощів у виборі професії та освітньо-професійної траєкторії старшокласниками. Так, учні старших класів не мають чітких уявлень про специфіку сучасних професій, не здатні адекватно оцінити відповідність власних психофізіологічних особливостей вимогам тієї чи іншої професійної діяльності, не спроможні однозначно й своєчасно визначитися щодо вибору майбутньої професії. Як наслідок, професійне самовизначення випускників шкіл часто не відповідає ні об’єктивним потребам і перспективам розвитку суспільства, ні власним можливостям і здібностям молодого людини [5].

Дослідники розвитку професійного орієнтування в Україні наголошують, що зміст та організаційна система функціонування професійного орієнтування завжди визначалися поточними суспільними вимогами і запитам [6]. У складних умовах сьогодення особливого значення набуває профорієнтаційна діяльність учителя інформатики. Це зумовлене тим, що нагальним завданням в Україні є розвиток вітчизняної економіки, а локомотивом економічного зростання, найперспективнішою галуззю щодо формування власного виробничого потенціалу є ІТ-індустрія. Визначальним фактором розвитку цієї галузі є наявність її якісного кадрового забезпечення. Запроваджені на державному рівні заходи, зокрема суттєве збільшення державного замовлення на підготовку ІТ-спеціалістів у вищих навчальних закладах, наштовхнулися на відсутність свідомого вибору абітурієнтами майбутньої спеціальності, їх готовності до засвоєння змісту вищої ІТ-освіти, що спричинило ризик випуску дипломованих, але недостатньо кваліфікованих і тому недостатньо підготовлених для роботи в ІТ-галузі спеціалістів [7].

Слід зазначити, що проблема підготовки вітчизняних висококваліфікованих кадрів для ІТ-сфери суттєво загострюється тим, що сьогодні дефіцит таких кадрів спостерігається в усьому світі, і більшість розвинених країн прогнозують зростання попиту на ІТ-фахівців. Згідно з підрахунками Європейського союзу, через 10 років дефіцит кваліфікованого персоналу для заповнення робочих місць у сфері ІТ складе 700 тис. осіб, а в глобальному масштабі ця нестача оцінюється на рівні близько 2 млн осіб. Завдяки процесам глобалізації, міграції робочої сили високорозвинені країни мають можливість залучати й акумулювати потрібних фахівців, приваблюючи їх кращими умовами праці, високим рівнем матеріального забезпечення і створюючи в такий спосіб для своїх економік кращі позиції для подальшого розвитку, в той час як країни, що розвиваються, втрачають свій інтелектуальний ресурс і залишаються приреченими на економічне відставання. Проблема відтоку кадрів є багатоаспектною, але серед шляхів її вирішення певне місце належить і професійному орієнтуванню, що має сприяти формуванню вітчизняного загалу якісно підготовлених спеціалістів, здатних перетворити економіку країни із сировинної на високотехнологічну, експортоорієнтовану та соціально-відповідальну.

Ще один аспект профорієнтаційної діяльності вчителя інформатики пов’язаний з динамічністю змін на ринку праці. Аналіз стану ринку праці засвідчує, що сьогодні відбуваються суттєві трансформації у структурі попиту на робочу силу, зростають вимоги до ІКТ-підготовленості працівників. У міру того як відбувається інтеграція ІКТ у технології, специфічні для різних секторів економіки, виникають гібридні професії. Динамікою змін у номенклатурі професій не тільки зумовлюється необхідність адекватної реакції на них у змісті професійного орієнтування, а й потреба відслідковувати тенденції цих змін, враховувати їх наслідки. Так, сьогодні в багатьох країнах опікуються залученням жінок і дівчат до роботи в ІКТ-сфері. Якщо традиційний сектор ІТ сприймається як такий, де затребувані переважно чоловіки, то гібридні професії надають жінкам більше шансів для працевлаштування, достойної і продуктивної роботи, службової кар’єри.

Профорієнтаційна діяльність учителя є невід’ємною складовою його педагогічної діяльності і органічно поєднується з навчанням певного предмету, в рамках якого учні набувають попередньої підготовки, необхідної для подальшого оволодіння професійними компетентностями. Слід зазначити, що профорієнтаційна робота вчителя інформатики ускладнюється тим, що шкільна інформатична підготовка школярів перебуває у стадії переходу до наскрізного навчання інформатики впродовж усього періоду перебування дитини в закладі загальної освіти. Цілком очевидні перетворення очікуються і в зв’язку з упровадженням профільної освіти. Для інформатичної освіти динамічність змін у змісті, методах і засобах навчання є цілком природною, проте на цей час у шкільній інформатичній освіті залишаються не з’ясованими остаточно питання фундаменталізації шкільного курсу інформатики; подолання його технологічної спрямованості; розробки нової концепції, стандартів і моделі інформатичної освіти у відповідності до сучасних уявлень про сутність інформатичних компетентностей випускника загальноосвітнього навчального закладу; залишається

проблема взаємоузгодження чинних програм, забезпечення неперервної інформатичної освіти школярів та ін. [8, 9]. Все це ускладнює проведення професійного орієнтування учнів на ІТ-спеціальності навіть в межах самого шкільного предмету.

Ефективним способом як визначення змісту та орієнтирів навчання інформатики в школі, так і посилення уваги учнів до цього предмету й забезпечення в подальшому їх професійного орієнтування на ІТ-спеціальності могло б стати впровадження зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з інформатики. Включення інформатики до переліку предметів ЗНО знаходить підтримку науковців, учителів і викладачів інформатики, які вбачають у цьому не тільки появу ефективного інструмента добору абітурієнтів на ІТ-спеціальності, а й створення платформи для впливу вищої освіти на зміст шкільної інформатичної підготовки, її узгодження з потребами ринку праці [10], що позитивно відбилосся б і на вирішенні проблеми професійного самовизначення старшокласників.

Вагомим фактором успішності професійного орієнтування є його опора на наукові уявлення щодо сутності професійного становлення й особливості особистісного розвитку людини. Протягом останніх років на допомогу вчителям щодо реалізації профорієнтаційної діяльності були розроблені матеріали, в яких висвітлюються теоретичні засади цієї роботи, наводяться методичні рекомендації щодо професійного інформування, діагностики, консультування учнів. Зазначені матеріали, на жаль, мають узагальнений зміст і спрямування, в яких не враховується специфіка конкретних професійних сфер, тенденції їх сучасного розвитку. Разом з тим, практика шкільної освіти свідчить, що існує потреба в переосмисленні й оновленні результатів теоретичних досліджень, накопиченого досвіду професійного орієнтування старшокласників з огляду на сучасні умови функціонування системи освіти і тенденції соціально-економічного розвитку в Україні і в світі.

Як зазначалося вище, ключову роль у професійному орієнтуванні старшокласників відіграє вчитель. Різні аспекти професійної підготовки педагогічних кадрів для сучасної школи є предметом досліджень науковців Л. І. Білоусової, А. М. Бойко, Л. Е. Гризун, В. М. Гриньової, В. Г. Пасинок, І. Ф. Прокопенка, І. П. Синельник та інших. Особливості підготовки майбутніх учителів інформатики висвітлюються в працях М. І. Жалдака, Н. В. Морзе, Ю. С. Рамського, О. М. Спіріна та інших. Проблемам підготовки майбутніх учителів до професійної орієнтації учнів присвячені дослідження В. П. Зінченко, С. Т. Золотухіної, Г. П. Клімова, Є. М. Павлютенкова, В. А. Симоненка, С. М. Ховрича та інших. Однак поза увагою дослідників залишилися специфічні аспекти професійного орієнтування старшокласників на сучасні й перспективні ІТ-спеціальності, а також теоретичні засади і методи підготовки майбутніх вчителів інформатики до ефективної профорієнтаційної діяльності.

Аналіз практики професійної підготовки майбутніх учителів у вищих педагогічних навчальних закладах свідчить, що на цей час вона передбачає опанування студентами загальних основ професійного орієнтування здійснюється виключно в процесі навчання циклу психолого-педагогічних дисциплін, де розглядаються загальні питання структури та змісту професійного орієнтування школярів, форми роботи з професійного орієнтування учнів і т. д. [11]. Як наслідок, не забезпечується належна готовність майбутніх вчителів до роботи з професійного орієнтування старшокласників. Особливо гостро це стосується вчителів інформатики, підготовка яких має передбачати їх спроможність адекватно реагувати на нагальні й перспективні запити суспільства.

Проведений аналіз стану і проблем підготовки майбутніх учителів інформатики до професійного орієнтування старшокласників дає підставу для таких висновків:

1. У сучасних умовах мають місце суперечності між:

- надзвичайною соціальною та особистісною значущістю проблем професійного самовизначення та неготовністю молоді до їх успішного вирішення;

- наявними ґрунтовними напрацюваннями психолого-педагогічної науки з проблем професійного орієнтування випускників шкіл і необхідністю їх сучасного переосмислення, вироблення на цій основі нових ефективних підходів до розв'язування цих проблем;

- гострою потребою у створенні вітчизняних високоякісних ІТ-кадрів для успішного розвитку ІТ-індустрії в Україні та незадовільним станом підготовки випускників шкіл до свідомого вибору професії в ІТ-галузі;

- провідною роллю вчителя інформатики у професійному орієнтуванні старшокласників на ІТ-спеціальності та його неготовністю здійснювати таку діяльність на належному рівні;

- необхідністю спеціальної підготовки вчителів інформатики у вищих педагогічних навчальних закладах до професійного орієнтування старшокласників на ІТ-спеціальності та відсутністю досліджень, спрямованих на обґрунтування теоретичних і методичних засад зазначеної підготовки;

2. Актуальною і своєчасною є розробка теоретико-методичних засад підготовки майбутніх учителів інформатики до професійного орієнтування учнів старших класів на ІТ-спеціальності з урахуванням тенденцій і перспектив розвитку ІТ-сфери;

3. Провідною ідеєю у розробці таких засад має стати уявлення про те, що підготовка майбутніх учителів інформатики до професійного орієнтування старшокласників на ІТ-спеціальності є невід'ємною складовою їх професійної підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах і являє собою цілісний процес, що передбачає органічну єдність мети, завдань, змісту, засобів, методів, форм організації навчальної діяльності тощо і реалізується інтегровано і взаємоузгоджено в процесі загальної психолого-педагогічної, професійно-предметної теоретичної і методичної, а також спеціальної підготовки, забезпечуючи досягнення належного рівня готовності майбутніх учителів інформатики до здійснення профорієнтаційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Образование: сокрытое сокровище (Learning: The Treasure Within). Основные положения Доклада Международной комиссии по образованию для XXI века. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifap.ru/library/book201.pdf>.
2. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kharkivosvita.net.ua/files/Rozv_osviti.pdf.
3. Концепція державної системи професійної орієнтації населення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-%D0%BF>.
4. Закатнов Д. О. Технології підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення: монографія./Д.О.Закатнов. – К.:Педагогічна думка, 2012.- 160 с.
5. Професійно орієнтаційна робота зі старшокласниками : монографія / Г. Х. Яворська, О. О. Негривоюда. – О. : Вид. Букаєв В.В., 2012. – 165 с. – Бібліогр.: с. 95-113. – укр.
6. Развитие професійної орієнтації в Україні : наук.-допом. бібліогр. покажч. / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.]; [упоряд.: Пономаренко Л. О., Стельмах Н. А., Ніколюк Л. І. ; наук. ред.: Рогова П. І., Чепурна Н. М.; наук. консультант Мельник О. В. – Бібліогр. ред. Пономаренко Л. О.]. – К. ; Черкаси: [б. в.], 2009. – 196 с.
7. Актуальні питання та перспективи кадрового забезпечення ІТ-сфери в Україні. Аналітична записка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1519/>.
8. Раков С. А. Проблеми інформатичної освіти в Україні/ С. А. Раков //Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2010. – № 2. – С. 34-35. – [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/komp_2010_2_16.pdf
9. Білоусова Л. І. Інформатика в школі: ключові проблеми курсу/ Л. І. Білоусова //Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2010. – № 2. – С. 26-29. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/komp_2010_2_13.pdf
10. Білоусова Л. І. Чи потрібен Україні тест ЗНО з інформатики? / Л.І. Білоусова // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. – 2014. – № 1. – С. 7-11.
11. Негривоюда О. О. Підготовка майбутніх учителів до професійно орієнтаційної роботи зі старшокласниками [Текст] : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук. Спец.13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / О. О. Негривоюда; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Державний заклад "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського" (Одеса). : ДЗПНПУ імені К.Д. Ушинського, 2012. – 20 с.

Підготовка будучих учителів інформатики к професійній орієнтації старшокласників: состояние и проблемы

Білоусова Л. І., Пономарєва Н. А.

Аннотація. В статті освітлені ряд факторів актуалізації пошуку шляхів ефективного рішення проблем професійного орієнтування молоді. Показано, що особу остроту ця проблема набуває в ракурсі орієнтування випускників загальноосвітніх навчальних закладів на вибір професії в ІТ-отраслі. Ураховуючи ключову роль учителя інформатики в напрямленні інтереса старшокласників к оволодінню ІТ-професією, проаналізовано состояние підготовки учителя к такій діяльності, освітлені супереччя, складившіся в системі педагогічного виховання в розглянутому аспекті, обґрунтована необхідність переосмислення теоретичних і практичних досягнень, впровадження нових підходів к забезпеченню готовності будучого учителя інформатики к професійному орієнтуванню старшокласників.

Ключевые слова: Професійне орієнтування, профорієнтаційна діяльність учителя, підготовка будучого учителя інформатики, професійне орієнтування на ІТ-спеціальності, професійне самоопределение старшокласників.

Preparing future teachers of informatics to professional orientation high school pupils: status and problems

Bilousova Lyudmila, Ponomarova Nataliia

Resume. The article highlights a number of factors that actualize a search for ways to effectively decision the issue of young people's professional orientation. It is shown that this issue is particularly acute becomes in the context the orientations secondary schools' graduates to choose a profession in the IT industry. Given the key role of the teacher in the direction of high school pupils' interest to master the IT profession, the state of preparation of the teacher in such activities is analyzed, the contradictions existing in the system of teacher education in this aspect is highlighted, the necessity of theoretical and practical investigations is grounded, introduction of new approaches to ensure the readiness of the future teacher to professional orientation of high school students.

Keywords: Professional Orientation, Teacher's Activities in Professional Orientation, Preparation of the Future Teacher of Informatics, Professional Orientation to IT-specialties, Professional self-determination of high school pupils.

УДК 378.14.015.62

Мазурок Т. Л., Черних В. В.

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

Особливості формування когнітивної складової ІКТ-компетентності майбутніх вчителів інформатики

Анотація. Наведена стаття покликана освітити процес формування та оцінювання сформованості когнітивної складової ІКТ-компетентностей майбутніх вчителів інформатики відповідно до актуальної проблеми професійної підготовки сучасних вчителів інформатики згідно вимог сьогодення з урахуванням зростаючого інтересу до навчання знання-орієнтованих систем та їх використання у процесі навчання, зокрема для організації дистанційного навчання та адаптивних навчальних середовищ. У статті розкриваються результати аналізу наукових досліджень та публікацій на предмет виокремлення когнітивного компоненту ІКТ-компетентностей майбутніх вчителів інформатики, процес його розвитку; запропоновано зміст такої складової та згідно теорії когнітивних моделей сформовано модель майбутнього вчителя інформатики з урахуванням розвитку когнітивної складової ІКТ-компетентностей.

Ключові слова: знання-орієнтовані системи, методика навчання інформатики, ІКТ-компетентності, когнітивний компонент.

Загальновідома концепція компетентнісного підходу в освіті стає базисом низки змін щодо відповідності освіти запитам сучасності в умовах глобалізації та інформатизації. З позицій компетентнісного підходу вміння фахівця до самоосвіти та самовдосконалення стає одним з найголовніших. Тому для майбутніх вчителів інформатики саме система ІКТ-компетентностей є професійною та інструментальною одночасно з точки зору професійної освіти та діяльності.

Актуальною проблемою підготовки майбутніх вчителів інформатики згідно вимог сучасного інформаційного суспільства є процес формування та підвищення рівня когнітивної складової їхніх ІКТ-компетентностей. Зокрема сучасне «суспільство знань» вимагає використання знання-орієнтованих систем в процесі навчання, насамперед задля організації дистанційного навчання, використання технологій адаптивного навчання з комп'ютерною підтримкою, тощо.

Аналіз досліджень та публікацій показує, що система професіональних ІКТ-компетентностей майбутнього вчителя інформатики визначається вченими по-різному:

- Беспалов визначає її як таку, що формується як на етапі вивчення комп'ютера, так і на етапі його застосування як засобу подальшого навчання та в професійній діяльності; розглядає її як один з показників професійної зрілості [1].
- З точки зору О. М. Шилова та М. Б. Лебедєва ІКТ-компетентність може розглядатись як здатність індивіда розв'язувати навчальні, життєві, професійні задачі з використанням інформаційних технологій.
- М. І. Жалдак та Н. В. Морзе визначають ІКТ-компетентність як здатність орієнтуватися у інформаційному просторі, отримувати відомості та оперувати ними відповідно до власних потреб та вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

З наведеного слідує, що головними задачами, які розв'язуються завдяки володінню розвиненою системою ІКТ-компетентностей, є задачі пошуку необхідних відомостей, використовуючи різні інформаційні джерела з метою їх опрацювання та отримання знань для вирішення поточних професійних та повсякденних задач.